

УДК 339.5(477):341.7

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.88.4.31>

ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ ТА НЕТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯК ЧИННИКИ ЗМІЦНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Петруненко Я.В.,
*доктор юридичних наук, професор,
провідний науковий співробітник
відділу проблем модернізації господарського права та законодавства
Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України»
ORCID: 0000-0002-1186-730X
e-mail: petrunenکو@yahoo.com*

Тройніков В.В.,
*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України»
ORCID: 0009-0004-5897-7866
e-mail: v.v.troinikov@gmail.com*

Сиротко М.В.,
*адвокат, здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень
імені В.К. Макутова Національної академії наук України»
ORCID: 0000-0002-0391-8787
e-mail: syrotko.m@yahoo.com*

Петруненко Я.В., Тройніков В.В., Сиротко М.В. Економічна дипломатія та нетарифне регулювання як чинники зміцнення зовнішньоекономічних відносин України в умовах війни.

У статті розглянуто взаємозв'язок між економічною дипломатією та нетарифним регулюванням як ключовими чинниками зміцнення зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни. Визначено роль економічної дипломатії у посиленні міжнародної підтримки, залученні іноземних інвестицій та адаптації національної економіки до нових реалій. Проаналізовано вплив заходів нетарифного регулювання, таких як квоти, сертифікація, стандартизація та санітарні норми, на забезпечення продовольчої безпеки, підтримку стратегічних галузей та розвиток експорту.

Обґрунтовано вплив заходів нетарифного регулювання на стабілізацію економіки. Проаналізовано успішні кейси, як-то експорт української аграрної продукції до ЄС, інтеграцію до Європейської мережі операторів систем передачі електроенергії (ENTSO-E), реалізацію «Зернового коридору» та інші. Розкрито синергію між економічною дипломатією та нетарифними заходами, що забезпечує доступ до нових ринків, адаптацію продукції до міжнародних стандартів та зміцнення позицій України на світовій економічній арені.

За результатами дослідження сформульовано висновок про взаємозв'язок між економічною дипломатією та нетарифним регулюванням, який сприяє поглибленню торговельно-економічних відносин із країнами ЄС, розширенню географії експорту та інтеграції України до світового економічного простору. Запропоновано рекомендації з удосконалення зовнішньоекономічної політики України в сучасних умовах, включаючи розвиток інструментів підтримки експортерів, гармонізацію стандартів із міжнародними нормами та підвищення ефективності міжвідомчої коорди-

нації. Стаття загалом підкреслює вагоме значення економічної дипломатії та заходів нетарифного регулювання як основи стійкого економічного розвитку України в умовах війни та повоєнного відновлення.

Надано рекомендації для вдосконалення зовнішньоекономічної політики України, включаючи розробку національної програми підтримки експортерів, повну гармонізацію українських стандартів із міжнародними вимогами, розвиток економічної дипломатії та посилення міжвідомчої координації. Акцентовано увагу на перспективах використання економічної дипломатії та нетарифного регулювання як основи для довгострокового післявоєнного відновлення економіки України.

Ключові слова: економічна дипломатія, нетарифне регулювання, зовнішньоекономічна діяльність, російсько-українська війна, післявоєнне відновлення, міжнародна підтримка, іноземні інвестиції, економічна безпека, продовольча безпека, стабілізація економіки, розвиток експорту.

Petrunenکو Ia.V., Troinikov V.V., Syrotko M.V. Economic diplomacy and non-tariff regulation as factors of strengthening Ukraine's foreign economic relations in war conditions.

The article examines the relationship between economic diplomacy and non-tariff regulation as key factors in strengthening Ukraine's foreign economic activity in times of war. The role of economic diplomacy in strengthening international support, attracting foreign investment and adapting the national economy to new realities is determined. The author analyses the impact of non-tariff regulation measures, such as quotas, certification, standardisation and sanitary norms, on food security, support for strategic industries and export development.

The impact of non-tariff regulation measures on economic stabilisation is substantiated. Successful cases are analysed, such as the export of Ukrainian agricultural products to the EU, integration into the European Network of Transmission System Operators for Electricity (ENTSO-E), the implementation of the «Grain Corridor», and others. The synergy between economic diplomacy and non-tariff measures, which provides access to new markets, adaptation of products to international standards and strengthening of Ukraine's position in the global economic arena, is revealed.

Based on the results of the study, the author formulates a conclusion about the relationship between economic diplomacy and non-tariff regulation, which contributes to the deepening of trade and economic relations with the EU countries, expansion of export geography and integration of Ukraine into the world economic space. The author offers recommendations for improving Ukraine's foreign economic policy in the current conditions, including the development of exporters' support instruments, harmonisation of standards with international norms and improvement of the efficiency of interagency coordination. In general, the article emphasises the importance of economic diplomacy and non-tariff regulation measures as the basis for sustainable economic development of Ukraine in the context of war and post-war recovery.

The article provides recommendations for improving Ukraine's foreign economic policy, including the development of a national programme to support exporters, full harmonisation of Ukrainian standards with international requirements, development of economic diplomacy and strengthening of interagency coordination. Attention is focused on the prospects of using economic diplomacy and non-tariff regulation as a basis for long-term post-war economic recovery of Ukraine.

Key words: economic diplomacy, non-tariff regulation, foreign economic activity, Russian-Ukrainian war, post-war recovery, international support, foreign investment, economic security, food security, economic stabilisation, export development.

Постановка проблеми. В умовах триваючої війни Україна стоїть перед серйозними викликами у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Руйнування інфраструктури, обмеження доступу до традиційних ринків та необхідність адаптації до нових складних умов змушують шукати ефективні інструменти для збереження й розвитку зовнішньоекономічних відносин.

Ключовими інструментами у цьому процесі є економічна дипломатія та заходи нетарифного регулювання, оскільки вони не лише підтримують стабільність торговельних відносин, але й сприяють інтеграції України до світового економічного простору.

Основна наукова проблема, яка корелюється з тематикою статті, полягає у необхідності адаптації зовнішньоекономічної політики України до умов війни. Першочергово вказане стосується таких питань, як-то: забезпечення стабільності торговельних відносин у межах обмеженого доступу до ресурсів та ринків; використання економічної дипломатії для підтримки експорту, залу-

чення міжнародної допомоги та розширення ринків збуту; розробка та імплементація ефективних нетарифних заходів з метою дієвого регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Актуальність дослідження підкреслюється тим, що від ефективності цих інструментів залежить не лише стійкість економіки України, але й її інтеграція до європейського та світового економічного простору.

Метою представленої статті є аналіз взаємозв'язку між економічною дипломатією та нетарифним регулюванням у контексті забезпечення зміцнення зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни. Для реалізації визначеної мети передбачається вирішення наступних **наукових завдань**: проаналізувати сучасний стан економічної дипломатії України в умовах війни; дослідити вплив заходів нетарифного регулювання на зовнішньоекономічну діяльність України; визначити взаємозв'язок між економічною дипломатією та нетарифним регулюванням; оцінити вплив економічної дипломатії та нетарифного регулювання на зміцнення зовнішньоекономічних відносин України.

Стан опрацювання проблематики. При написанні статті здійснено аналіз профільних нормативно-правових актів і матеріалів ЄС, СОТ, а також досліджень сучасних науковців, серед яких О.О. Ашурков, О.П. Гребельник, Т.С. Гудіма, Р.А. Джабраїлов, О.В. Джафарова, Д.В. Зятіна, В.І. Камишанський, В.В. Поєдинок, В.А. Устименко, В.В. Чайковська, І.М. Ямкова. Досліджено й роботи вітчизняних учених, серед яких С.В. Глухова, Н.М. Грущинська, Є.В. Кильницька та О.М. Шаров, а також вивчено аналітичні й оглядові матеріали таких експертів як Т. Бебик, О. Кривецька, Г. Максак, Г. Федорова, Г. Шелест, на які автори також спираються при формулюванні власних наукових висновків і пропозицій. Окремі аспекти вказаної проблематики, зокрема щодо методології державного регулювання господарської діяльності [1], трансформації стратегії державної економічної політики [2], тенденцій управління розвитком у постпандемічний період [3], дерегуляції господарської діяльності (як процесу оптимального узгодження публічних і приватних інтересів) [4] і її особливостей у сучасних умовах [5], питань меж державного впливу на економіку [6] й особливостей нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні в умовах війни [7] раніше досліджувались й авторами цієї статті. Разом з тим, варто констатувати, що наразі у вітчизняній господарсько-правовій науці недостатньо актуальних практико-орієнтованих наукових досліджень питань економічної дипломатії та нетарифного регулювання саме як чинників зміцнення зовнішньоекономічних відносин в умовах війни, що й обумовлює актуальність представленої статті та увагу авторів до цієї проблематики.

Виклад основного матеріалу. Економічна дипломатія України в умовах війни відіграє ключову роль у підтримці та розвитку зовнішньоекономічних відносин, забезпечуючи інтеграцію країни до світової економіки та залучення міжнародної підтримки, та позитивно сприяє наближенню членства України в ЄС.

З початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну у 2022 р. дипломатичні зусилля України [8, 9] першочергово були спрямовані на:

посилення санкцій проти агресора: українські дипломати активно працювали над формуванням міжнародної коаліції для запровадження та розширення санкцій проти російської федерації, що мало на меті послабити економічну базу агресора та зменшити його військовий потенціал;

залучення військової та економічної допомоги: завдяки дипломатичним зусиллям Україна змогла отримати значну військову та фінансову підтримку від міжнародних партнерів, що сприяло підвищенню обороноздатності та стабілізації економіки в умовах війни;

формування програми економічної підтримки: українська дипломатія ініціювала обговорення програм відновлення та реконструкції нашої країни за прикладом «Плану Маршалла», що передбачає масштабні інвестиції у процеси відбудови інфраструктури та економіки після завершення воєнних дій.

В умовах війни дипломатичні місії України зосередилися на наступних ключових напрямках:

пошук нових ринків збуту: з огляду на втрату нашою країною традиційних ринків та логістичних маршрутів, українські дипломати активно працюють над встановленням торговельних відносин з країнами Азії, Африки та Латинської Америки, розширюючи географію експорту української продукції;

захист економічних інтересів на міжнародному рівні: дипломатичні представництва України беруть участь у міжнародних організаціях та форумах, відстоюючи наші національні економічні інтереси, особливо у питаннях, що стосуються торгівлі, інвестицій та енергетичної безпеки;

залучення іноземних інвестицій: попри воєнні дії, українська дипломатія продовжує роботу з потенційними інвесторами, презентуючи інвестиційні можливості та перспективи розвитку різних секторів економіки нашої країни в поствоєнний період.

При цьому, маємо відмітити і важливу роль міжнародних організацій та партнерів у підтримці України. Перш за все, така підтримка проявляється через:

надання фінансової допомоги: Міжнародний валютний фонд, Світовий банк й інші фінансові інституції надають кредити та гранти для підтримки макроекономічної стабільності та реалізації гуманітарних програм;

гуманітарну підтримку: ООН, ЄС й інші наші партнери забезпечують постачання гуманітарної допомоги, включаючи продовольство, медичні засоби та тимчасове житло для внутрішньо переміщених осіб;

політичну підтримку: наші міжнародні партнери виступають на захист суверенітету й територіальної цілісності України, засуджуючи агресію та підтримуючи дипломатичні ініціативи, спрямовані на досягнення миру.

Таким чином, як видно, економічна дипломатія України в умовах війни є невід'ємною складовою стратегії захисту національних інтересів, забезпечуючи міжнародну підтримку, розвиток зовнішньоекономічних відносин та підготовку до повоєнного відновлення країни.

Слід наголосити, що війна в Україні призвела до значних економічних викликів, зокрема скорочення експорту та імпорту, руйнування інфраструктури та зниження виробничих потужностей [10].

У відповідь на вищезазначені виклики уряд України запровадив низку нетарифних заходів, спрямованих на стабілізацію економіки та підтримку зовнішньоекономічної діяльності.

Саме по собі *нетарифне регулювання* у найбільш спрощеному розумінні – це система заходів, спрямованих на контроль зовнішньоекономічної діяльності без застосування митних тарифів. Основними цілями таких заходів є захист національного виробництва, забезпечення стандартів якості, екологічна безпека та гармонізація з міжнародними нормами.

У контексті війни нетарифне регулювання набуває ще більш особливого, *стратегічного* значення, оскільки дозволяє: захищати внутрішній ринок від надмірного імпорту; забезпечувати відповідність української продукції вимогам міжнародних стандартів; сприяти адаптації національної економіки до нових умов через інструменти, котрі не потребують значних фінансових витрат. Такими ключовими інструментами нетарифного регулювання є:

квотування та ліцензування: встановлення квот на імпорт або експорт стратегічних товарів для підтримки внутрішнього виробництва та забезпечення критичних потреб країни (наприклад, запровадження обмежень експорту зерна для забезпечення продовольчої безпеки країни у 2022-2023 роках); здійснення ліцензування експорту продукції, зокрема зерна, з метою регулювання обсягів постачання за кордон та ін.;

санітарно-гігієнічні й технічні вимоги: запровадження стандартів якості продукції відповідно до встановлених міжнародних норм з метою забезпечення конкурентоспроможності українського експорту; розробка екологічних вимог до продукції, наприклад в сільському господарстві, для спрощення доступу до ринків ЄС;

сертифікація та стандартизація: наприклад, перехід на європейські стандарти сертифікації, що сприяє збільшенню експорту до ЄС (зокрема, наразі триваюча адаптація українських стандартів до вимог ЄС з метою спрощення експорту вітчизняного продовольства до країн Європи); підтримка українських виробників у сертифікації продукції для міжнародних ринків;

реєстрація та контроль іноземних інвестицій: упровадження процедур перевірки інвестицій на предмет їх відповідності національним інтересам;

спрощення процедур сертифікації товарів для гуманітарної допомоги: як приклад, вжиття заходів для швидкої перевірки та реєстрації імпортованих товарів гуманітарного призначення.

Нетарифне регулювання в умовах війни виступає критично важливим господарсько-правовим інструментом захисту національної економіки і забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, який дозволяє зберігати економічну стабільність, зменшувати залежність від імпорту та створювати сприятливі умови для інтеграції України у світовий ринок.

Взаємозв'язок економічної дипломатії й нетарифного регулювання є ключовим аспектом зовнішньоекономічної політики України, і особливо це стосується умов сучасних викликів. У зв'язку з вказаним, заслуговує підтримки висловлений О.М. Шаровим концептуальний висновок про

те, що «економічна дипломатія являє собою сплав економіки та політики, доведений до рівня прийняття та реалізації управлінських рішень, за допомогою і посередництва яких здійснюється співробітництво та суперництво у сучасному світі, визначають форми й методи розвитку та вдосконалення ринкової економіки» [11, с. 8].

Свою чергою, ефективна реалізація зовнішньоекономічної політики вимагає тісної співпраці між дипломатичними установами та економічними відомствами. Дипломатичні представництва України за кордоном відіграють важливу роль у просуванні національних економічних інтересів, зокрема через підтримку експорту та залучення іноземних інвестицій. Водночас, економічні органи розробляють та впроваджують нетарифні заходи, котрі спрямовані на регулювання зовнішньої торгівлі й захист внутрішнього ринку. Спільні зусилля вказаних структур забезпечують узгодженість дій та підвищують ефективність економічної дипломатії.

У вказаному контексті дипломатичні канали є важливим інструментом для подолання бар'єрів, пов'язаних із нетарифним регулюванням. Українські дипломати сприяють укладенню міжнародних угод, що встановлюють взаємне визнання стандартів та сертифікатів, спрощуючи доступ українських товарів на іноземні ринки. Крім того, дипломатичні місії активно працюють над зняттям необґрунтованих обмежень і бар'єрів, що перешкоджають розвитку зовнішньої торгівлі.

Гармонізація національних стандартів із міжнародними є необхідною умовою для інтеграції України до світової економіки. У зазначеному контексті економічна дипломатія сприяє залученню технічної й фінансової допомоги від міжнародних організацій та партнерів. Подібні програми допомагають удосконалити регуляторні механізми, підвищити якість продукції і забезпечити її відповідність міжнародним вимогам, що, у свою чергу, розширює експортні можливості України.

Синергія економічної дипломатії та нетарифного регулювання позитивно впливає на зовнішньоекономічні відносини України. За визначенням Н.М. Грущинської, сферою реалізації економічної дипломатії є: підтримка національного бізнесу за кордоном, відстоювання національних економічних інтересів, забезпечення підписання взаємовигідних торговельно-економічних контрактів, врегулювання торговельних суперечок та вжиття заходів щодо їх попередження, формування сфер впливу держави за її межами, гарантії економічної безпеки держави [12, с. 89]. Завдяки дипломатичним зусиллям та ефективному регулюванню, Україна зміцнює свої позиції на міжнародних ринках, розширює географію експорту та залучає іноземні інвестиції. Крім зазначеного, гармонізація регуляторних механізмів безумовно сприяє інтеграції України до європейського й світового економічного простору, відкриваючи нашій країні нові можливості для економічного розвитку. Найбільш яскравими прикладами вказаної синергії є:

Угода про «митний безвіз» із ЄС (2022 р.). В рамках зусиль економічної дипломатії Україна уклала угоду з ЄС, яка дозволила гармонізувати митні процедури, зокрема мається на увазі впровадження Нової комп'ютеризованої транзитної системи (NCTS). Вказане значно полегшило проходження митного контролю українських товарів на європейських ринках та прискорило процес експорту продукції, котра відповідала європейським стандартам.

«Зерновий коридор» та сприяння експорту сільськогосподарської продукції (2022-2024 роки). Дипломатичні зусилля України у координації з міжнародними партнерами (ООН, Туреччина) призвели до створення механізму експорту зерна через Чорне море, попри воєнний стан. Цей процес передбачав дотримання нетарифних вимог, таких як перевірка якості та відповідність фітосанітарним стандартам, що було забезпечено завдяки підтримці дипломатів та відповідних економічних структур.

Спрощення процедур сертифікації продукції через інтеграцію з ЄС. Дипломатичні домовини України з ЄС дозволили спростити вимоги до сертифікації певних видів вітчизняних товарів, таких як сільськогосподарська і промислова продукція. Угода про асоціацію з ЄС, зокрема її економічний блок, передбачала поступове визнання українських сертифікатів якості в країнах ЄС, що знизило бар'єри для експорту.

Участь України в системі «Єдиного вікна» СОТ. Завдяки активності української економічної дипломатії наша країна приєдналася до механізму «Єдиного вікна» для спрощення міжнародної торгівлі. Вказаний інструмент дозволив інтегрувати митні та санітарні й фітосанітарні процедури, спрощуючи виконання нетарифних вимог.

Розширення географії експорту через країни Африки та Азії. Дипломатичні місії України в країнах Африки та Азії активно працюють над укладенням угод про взаємне визнання технічних стандартів і сертифікатів. Наприклад, виведення української аграрної продукції на ринки Близь-

кого Сходу супроводжувалося встановленням нових вимог до якості, адаптованих до місцевих нетарифних регулювань.

Отже, взаємодія економічної дипломатії та нетарифного регулювання є важливим чинником у формуванні й реалізації зовнішньоекономічної політики України, забезпечуючи тим самим її адаптацію до сучасних викликів і сприяючи сталому економічному розвитку. Вплив економічної дипломатії та нетарифного регулювання на зовнішньоекономічні відносини України в умовах війни є багатограним і вимагає впровадження низки важливих стратегічних заходів, основними серед яких, на нашу думку, є:

Посилення торговельного партнерства зі «стратегічними» країнами. Економічна дипломатія України зосереджена на зміцненні відносин нашої країни із ключовими торговельними партнерами, зокрема з країнами ЄС, США, Канадою та іншими. Укладення угод про вільну торгівлю та спрощення митних процедур сприяють зростанню обсягів експорту української продукції. Зокрема, Угода про асоціацію з ЄС, яка включає положення про глибоку та всеосяжну зону вільної торгівлі, створила умови для зниження тарифних та нетарифних бар'єрів, що позитивно вплинуло на торговельні відносини.

Підтримка експорту української продукції через адаптацію до міжнародних стандартів. Нетарифне регулювання, зокрема впровадження міжнародних стандартів якості та безпеки продукції, є важливим чинником підвищення конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках. Як зазначалося вище, адаптація національних стандартів до вимог ЄС та інших розвинених ринків дозволяє українським виробникам розширювати географію експорту та збільшувати частку своєї присутності на міжнародних ринках. Водночас, це вимагає значних зусиль з боку державних органів та бізнесу для забезпечення відповідності продукції встановленим вимогам [13]. У цьому контексті прикладом може слугувати скасування квот на експорт української аграрної продукції, зокрема зернових, олії та м'яса, у рамках «*економічного безвізу*» між Україною та ЄС. Вказане рішення було ухвалене за активної участі української дипломатії. Крім того, впровадження фітосанітарних стандартів ЄС для української продукції значно спростило її доступ до європейських ринків. Інший приклад – це урядова програма підтримки експортерів, розроблена за підтримки міжнародних партнерів, котра включає навчання з питань адаптації до міжнародних стандартів, фінансування сертифікації продукції та спрощення митних процедур. Вказане сприяє збільшенню кількості вітчизняних компаній, які виходять на міжнародні ринки.

Перспективи інтеграції України до європейського й світового економічного простору. Економічна дипломатія та нетарифне регулювання є ключовими елементами стратегії інтеграції України до європейського й світового економічного простору. Впровадження європейських стандартів, участь у міжнародних економічних організаціях та укладення угод про вільну торгівлю сприяють поглибленню економічних зв'язків і залученню іноземних інвестицій. Втім, зазначений процес супроводжується викликами, пов'язаними із необхідністю реформування національної економіки, підвищенням її конкурентоспроможності та адаптацією до умов глобального ринку. У якості прикладу можемо навести участь України у стратегії *Єдиного цифрового ринку ЄС* [14], котра відкрила нашій країні можливості для експорту ІТ-продуктів і послуг до країн Євросоюзу. Економічна дипломатія сприяла укладенню угоди, а впровадження стандартів кібербезпеки і сертифікації допомогло українським компаніям відповідати вимогам ринку ЄС.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє нам сформулювати наступні висновки та пропозиції. Економічна дипломатія та нетарифне регулювання відіграють важливу роль у зміцненні зовнішньоекономічних відносин України, особливо в умовах війни. Посилення співпраці зі стратегічними партнерами, адаптація до міжнародних стандартів й інтеграція до світового економічного простору є ключовими напрямками, котрі сприяють розвитку національної економіки та її стійкості до зовнішніх викликів. Вони справляють неабиякий вплив на зміцнення позицій нашої країни на міжнародних ринках, адаптації до нових реалій та інтеграції до світової економіки. Представляється можливим також сформулювати висновки за деякими окремими аспектами досліджуваної теми, які можуть слугувати підґрунтям подальших наукових розвідок.

Економічна дипломатія як рушій зовнішньоекономічних відносин. Українська дипломатія досягла значних успіхів у формуванні міжнародної коаліції для посилення санкцій проти агресора, залучення фінансової допомоги та розширення доступу до міжнародних ринків. Зокрема, інтеграція України до деяких європейських ініціатив, таких як *Європейська мережа операторів систем передачі електроенергії* (ENTSO-E) та *Єдиний цифровий ринок ЄС*, відкрила нашій країні нові можливості для експорту товарів та послуг.

Роль нетарифного регулювання у захисті національних інтересів. Слід сказати, що впровадження міжнародних стандартів якості та сертифікації сприяло підвищенню рівня конкурентоспроможності української продукції на світових ринках. Разом з тим, обмеження експорту стратегічних товарів і спрощення митних процедур сприяли забезпеченню продовольчої безпеки нашої країни та стабільності внутрішнього ринку.

Взаємозв'язок економічної дипломатії й нетарифного регулювання. Співпраця між дипломатичними місіями та економічними структурами сприяла усуненню бар'єрів для експорту української продукції, зокрема через взаємне визнання стандартів. Використання дипломатичних каналів для укладення угод дозволило Україні інтегруватися до глобальних ринків навіть в умовах війни.

З урахуванням зазначеного, вважаємо доцільним вказати й на наступні пропозиції:

розширення співпраці з міжнародними партнерами: продовження курсу на інтеграцію до європейських і глобальних економічних ініціатив, зокрема шляхом укладення нових угод про взаємне визнання стандартів та спрощення митних процедур, а також активне використання платформи СОТ для захисту національних інтересів;

оптимізація системи нетарифного регулювання: розробка та реалізація «дорожньої карти» повної гармонізації українських стандартів із вимогами ЄС, а також впровадження цифрових інструментів для прискорення сертифікації та реєстрації продукції;

державна підтримка експортерів і залучення інвестицій: впровадження національної програми підтримки експортерів, котра включатиме гранти на сертифікацію продукції, освітню і консультативну підтримку; залучення іноземних інвестицій через створення індустріальних парків, спеціалізованих на виробництві експортно орієнтованої продукції;

розвиток економічної дипломатії: удосконалення системи підготовки «економічних дипломатів» з акцентом на торгівлі й інвестуванні; розробка стратегії просування українського бізнесу на нові ринки (країни Африки, Азії, Латинської Америки);

посилення міжвідомчої координації: запровадження єдиного центру координації між дипломатичними місіями та економічними органами для ефективного просування національних інтересів закордоном;

забезпечення моніторингу та адаптації політики: створення механізмів регулярного моніторингу ефективності заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності й економічної дипломатії; розробка політики, що враховуватиме зміну глобальних трендів та нові виклики, зокрема в умовах війни та післявоєнного відновлення.

Представляється, що реалізація цих пропозицій забезпечуватиме стійкість зовнішньоекономічної діяльності України, зміцнить позиції нашої країни на міжнародній арені, а також сприятиме довгостроковому розвитку національної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Петруненко Я.В. Методологія державного регулювання господарської діяльності. *Inovácia právne veda v procese európskej integrácie*: Medzinárodná vedecko-praktická konferencia 10-11 marca 2017. Sládkovičovo, Slovenská republika: Vysoká škola Danubius, Fakulta práva Janka Jesenského, 2017. P. 201–204.
2. Petrunenko Ia., Podtserkovnyi O. Transformation of the strategy of state economic policy in modern conditions. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2020. Vol. 6(3). P. 107–113. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-3-107-113>.
3. Petrunenko Ia., Chychun V., Shuprudko N., Kalynichenko Yu., Ali Issa Ibrahim Manal. Trends in the management of global economic development in the post-pandemic period. *International Review*. 2021. Vol. 10(1-2). P. 66–75. DOI: <https://doi.org/10.5937/intrev2102078P>.
4. Петруненко Я.В. Деретуляція господарської діяльності як процес оптимального узгодження публічних і приватних інтересів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2019. Вип. 55. Т. 1. С. 157–160. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/34844>.
5. Петруненко Я.В. Особливості деретуляції господарських правовідносин у сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 78. Ч. 1. С. 273–280. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.1.44>.

6. Петруненко Я.В., Джабраїлов Р.А. Межі державного впливу на економіку в умовах війни у контексті дотримання та реалізації соціально-економічних прав людини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. Вип. 82. Т. 1. С. 406–412. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.65>.
7. Петруненко Я.В., Тройніков В.В. Особливості нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 174–177. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/41>.
8. Ганна Шелест, Геннадій Максак. Перший рік воєнної дипломатії: аналіз сильних та слабких сторін зовнішньої політики України. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/05/29/7162586>.
9. Федорова Г. Роль дипломатії під час воєнного стану. *Грані*. 2022. Т. 25. № 5. С. 10–17. DOI: <https://doi.org/10.15421/172253>.
10. Тетяна Бебик, Олеся Кривецька. Які умови створені для бізнесу задля перемоги у війні та одночасної підтримки торгового балансу. *Liga Zakon*. URL: https://biz.ligazakon.net/analitics/210611_zovnshnoekonomchna-dyalnst-v-umovakh-vyni.
11. Шаров О.М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи: Монографія. К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2019. 560 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-12/sharov_monografiya_ekonom_dyplomatiya_print_new.pdf.
12. Грущинська Н.М. Економічна дипломатія як потужний інструмент подолання конфліктності країн. *Економічний нобелівський вісник*. 2016. № 1 (9). С. 85–90. URL: <https://econforum.duan.edu.ua/images/PDF/2016/11.pdf>.
13. Кильницька Є.В., Глухова С.В. Особливості нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України та СНД в умовах дестабілізації соціально-економічних систем. *Бізнес Інформ*. 2022. № 1. С. 47–53. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2022-1_0-pages-47_53.pdf.
14. Проект «Цифрова стратегія ЄС». Програма «EU4Digital». URL: <https://eufordigital.eu/uk/discover-eu/eu-digital-strategy>.